

עבירת ביזיון בית משפט - משמעותה והעונש בצידה

צוותי ההגנה או התביעה בדין משפטי לעיתים רבות מתמודדים עם התופעה הבעייתית של עד שמסרב להעיד על דוכן העדים. מתסכל לא פחות מכך, הם צדדים שאינם מצייתים לצווים והחלטות שהוציא כנגדם בית המשפט. לשם כך יצר המחוקק הליך לפי פקודת ביזיון בית משפט שתכליתו להביא לקיומו של צו בית המשפט. מדובר בהליך הצופה פני עתיד שמופעל במשורה על ידי בתי המשפט ומטרתו אינה עונשית אלא לגרום לצד המפר את הוראות בית המשפט לחזור ולמלא אחריהן. עו"ד אסף דוק מסביר אודות יסודות עבירת ביזיון בית המשפט ומרכיביה, הסנקציות הקיימות בצידה, וכן כיצד בתי המשפט מתייחסים לאלו אשר אינם מצייתים להוראותיו.

ניתן לקבוע שאחד המוסדות המרכזיים לשמירה על חברה מתוקנת, הינו מוסד בית המשפט. ישנו מעין "חוזה" בלתי כתוב בין כלל התושבים, לפיו את החלטות בית המשפט יש לכבד, שכן אם לא - החברה בה אנו חיים עלולה להתדרדר לכאוס מוחלט, במסגרתו "איש הישר בעיניו יעשה". אך מה קורה במצבים בהם ישנה התעלמות או אי ציות להחלטות של בית המשפט? כיצד בית המשפט מתמודד עם מצבים שבהם נתבעים או עדים, שמסיבות כאלו ואחרות, מסרבים להגיע לדיונים? או לחלופין, אנשים שאינם מצייתים לצווים משפטיים שהוצאו כנגדם?

הפתרון שנמצא למצבים אלו הינו אימוץ פקודת ביזיון בית המשפט. פקודה זו לקוחה ממערכת המשפט הבריטי אשר יושמה בארץ עוד בתקופת המנדט הבריטי, ומטרתה לדאוג לכך שכלל הצדדים בהליך המשפטי יכבדו ויקיימו את צווי בית המשפט, כולל צווים זמניים, וכן למנוע את התחמקותם של עדים שזומנו לתת עדות.

מה דינו של אדם שלא מתייצב לדין בבית משפט?

אי התייצבות לדין, נחשבת לעבירה פלילית לפי סעיף 241 לחוק העונשין, בגינה נקבע עונש של עד **שנתיים מאסר**. כמו כן, לפי סעיף 5 לפקודת ביזיון בית המשפט, עד אשר מסרב להיחקר או להשיב על שאלות שנשאלו אותו על פי חוק, ללא הסבר סביר לכך, בסמכותו של בית המשפט להשית עליו עונש של עד **חודש מאסר**. במידה ולפני סיום המשפט העד הסכים להעיד, העונש יבוטל.

מה דינו של אדם שאינו מציית לצו או החלטה שיפוטית?

בהתאם לסעיף 6 לפקודת ביזיון בית המשפט, אדם אשר אינו מציית לצו שהוצא כנגדו על ידי בית המשפט המורה עליו לבצע מעשה כלשהו או להימנע מביצוע מעשה, בית המשפט רשאי לקנוס אותו או להטיל עליו עונש מאסר, לשם אכיפת הצו.

ההלכה הנהוגה בנושא היא כי פקודת ביזיון בית המשפט עניינה באכיפה של צווים והחלטות שתוכנם ברור וחד משמעי. אי כיבוד של פסק דין עולה לכדי פגיעה חמורה בשלטון החוק. לצד האמור, מאחר והטלת סנקציות במסגרת הליך ביזיון בית המשפט עשויות להיות קשות, נפסק כי יש ליתן צווים במשורה, ולהגביל את השימוש בהם למקרים מתאימים. המטרה של הליך הביזיון אינה עונשית, ומטרה העיקרית היא להוביל לאכיפת פסק הדין במבט צופה פני עתיד.

באשר לסמכותו של בית המשפט מכוח הוראת סעיף 6 לפקודת ביזיון בית המשפט, יפים הדברים שנקבעו **ברע"א 6858/14 עמית צדוק נ' שיכון ופיתוח לישראל בע"מ**;

"הוראת סעיף 6 לפקודת ביזיון בית משפט מעניקה לבית המשפט סמכות לאכוף צווים שניתנו על-ידו. ההליך לפי סעיף 6 לפקודה נחשב להליך אכיפה קיצוני, המצוי באזור הדמדומים שבין המשפט הפלילי לבין

המשפט האזרחי...אמצעי האכיפה הזמינים במסגרתו - קנס או מאסר - עשויים להיות קשים ופוגעניים כלפי הנאכף. מטעם זה השימוש בהם ייעשה ככלל במשורה ובלבד שאין בנמצא אמצעים פוגעניים פחות לאכיפת ההוראה השיפוטית הרלוונטית. במובן זה, מדובר בהליך שיורי באופיו...זאת ועוד, בשל חומרת הסנקציה המוטלת מתוקף הפקודה, נקבע בפסיקה כי כאשר פרשנותו של צו שיפוטי אינה ברורה וחד-משמעית, לא ראוי לעשות שימוש בפקודה לשם אכיפת הצו."

בנוסף לאמור, לפי סעיף 73 לחוק בתי המשפט, אדם שהוזמן למתן עדות ולא התייצב, או שצווה להמציא מסמך ולא ביצע זאת, בית המשפט או הרשם, רשאים להורות להביא אותו בפני בית המשפט. גם טענת אי הידיעה על הצו שהוגש, אינה יכולה לספק הגנה מלאה מפני סנקציות ועונשים על אי ביצועו. כך לדוגמה, נהג מונית אשר היה מצוי בהליכים שבמסגרתם הוא קיבל צו מניעה זמני (במסגרת הליך שנפתח כנגדו בגין ביזיון בית המשפט), העלה את הטענה שהוא לא ידע שהצו הוצא כנגדו באופן אישי, ולכן לא קרא בו ולא ידע מה תוכנו. השופטים לא קיבלו את טענתו. ניתן ללמוד מכך כי אין מטרתה של סעיף 6 לפקודת ביזיון בית המשפט להעניש את העד, אלא לאכוף. לכן גם טענות של תום לב, כמו אלו שהשמיע הנהג, אינן תקפות. על כן, תכליתו של הסעיף כאמור הוא לדאוג לכך שצווים שבית המשפט הוציא יבוצעו, ויצאו לפועל. בנוסף, נפגע עבירה או עוול יקבל את המגיע לו, על פי הפסיקה שנפסקה לטובתו.

הרציונאל העומד מאחורי פקודת ביזיון בית המשפט

הצורך למנוע עבירות הנוגעות לביזיון בית המשפט, הוא אינטרס ציבורי שכן אי קיום החלטות או צווים של בית משפט פוגעים במעמד של הרשות השופטת ובנורמות החברתיות של כיבוד בית המשפט והחוק. אמנם, ישוּם פקודת ביזיון המשפט הינה הדרגתית. יש לדעת, שעונש המאסר המרבי לא יבוצע מיד. בית המשפט עשוי להשתמש בשורה של סנקציות, הולכות ומחמירות, בכדי להפעיל לחץ על העד להגיע אל דוכן העדים. הסנקציות יתחילו בקנס, ובמידה והקנס לא השיג את המטרה, הוא יוכנס למאסר, ולבסוף ייעשה שימוש בצו הבא, שבמהלכו העד יובא אל בית המשפט מלווה בשוטרים, הכל בכדי שימסור את עדותו, ועבור כך שכבוד בית המשפט לא יבוזה, ומעמדו ישמר.

יחד עם זאת, כנכתב לעיל, בהתאם לפסיקה הנהוגה, נקיטת הליכים לפי פקודת ביזיון בית המשפט, תיעשה רק במקרים קיצוניים, כאשר בית המשפט משתכנע כי בעל דין אינו מקיים במפגיע את הוראות פסק הדין.

פקודת ביזיון בית משפט בראי הפסיקה

דוגמה אחת לפסיקה של ביזיון בית המשפט היא בתביעה שהוגשה לבית המשפט על הפרת קניין רוחני, במסגרת תיק **1846/08**. המשיבים התחייבו - לאחר שחתמו על הסכם פשרה - להפסיק לשווק מכלי אריזה למוצרי מזון אשר לטענת התביעה, יש בהם הפרה של זכויות יוצרים. אמנם, המשיבים החלו למכור ולשווק מכלים חדשים אשר דומים, על פי המשמעות של הסכם הפשרה, למכלים שהתחייבו לא למכור. כתוצאה מכך, המבקשים הגישו בקשה לאכיפת הסכם הפשרה ולהחלת פקודת ביזיון בית המשפט כנגד המשיבים.

הבקשה של המבקשים התקבלה, ובית המשפט קבע שהסכם הפשרה הופר, ולכן, בכדי ליצור הרתעה כלפי המשיבים מהפרה נוספת של צו בית המשפט, הם יחויבו בתשלום קנס על סך 10,000 שקל בגין כל יום נוסף של הפרה. הכוונה בכך, על כל יום נוסף בו הם מייצרים או/ו משקווים מכלי מזון המפרים את הקניין הרוחני של המבקשים. בית המשפט קבע בעניין היסוד הנפשי של העבירה, שאין באי כוונתם של המשיבים לעבור עבירה של פקודת ביזיון בית המשפט בכדי להימנע מלהשית עליהם סנקציות. הסנקציות נועדו בכדי להביא ליישום הסכם וצו המניעה שהוציא בית המשפט.

תיק זה מדגים את נחישותו של בית המשפט לדאוג לכך שהסכמים שנחתמו וצווים שהוצאו על ידו, ימולאו עד האות והפסיק האחרונים. כל ניסיון להתחכם או לנסות להערים על בית המשפט, עלול לעורר תגובה קשה מצד השופטים, אשר עשויים לראות בכך ניסיון לבזות את בית המשפט. אי לכך, ישנה חשיבות מכרעת על חתימת הסכם מראש שישרת אותך בצורה המיטיבית, ולא יעמיד אותך במצב בו לא תכבד את ההסכם בכדי לא לצאת מופסד - דבר המוביל לתסבוכת גדולה עוד יותר.

דוגמה נוספת של אכיפת פקודת ביזיון בית המשפט, ניתן לראות **בע"פ 2595/13**. המערערת בפסק דין זה, הייתה חייבת הרבה כסף למספר רב של נושים. באחד הצווים שהוצאו כנגדה, היא הוכרה כפושטת רגל, ובמסגרת הליכי פשיטת רגל, היא צוותה לשלם כסף לקופת פשיטת הרגל. במסגרת ההליך המשפטי, נקבע

שהאישה אינה מבצעת בצורה תדירה את הצווים של בית המשפט, ולכן יוטלו עליה הוצאות משפט שלא משולמות. כמו כן, נטען כנגדה שלא פעם היא נמנעה מלהתייצב לדיונים בבית המשפט, תוך שהיא מציגה אישורים רפואיים. מה שקרה אז, היה די בלתי שגרתי: בית המשפט החליט להגיע אליה. משמע, שהדיון יערך בביתה במקום בין כותלי בית המשפט. כך, על סמך פקודת ביזיון בית המשפט, כבוד השופטת ורדה אלישיך הופיעה בביתה של החייבת, והדיון התקיים שם. האם הדבר עולה בקנה אחד עם פקודת ביזיון בית המשפט?

המערערת לא נשארה חייבת והגישה תלונה שהופנתה לבית המשפט העליון במסגרת הערעור דנן. טענתה הייתה שקיום הדיון בביתה מהווה סתירה להוראת סעיף 6(2) שבפקודת ביזיון בית המשפט, על פיה יש להביא את מי שמפר את ההוראות של בית המשפט, אל בית המשפט (ולא שבית המשפט יבוא אליו). כמו כן, הגברת טענה שההתייצבות של בית המשפט בבית שלה מהווה פגיעה בפרטיות שלה, וכן הועלו טענות הקשורות לאי קיום פרטוקול בצורה תקינה וכדיון.

בית המשפט העליון קבע כי מכוח סעיף 6(2), הנוגע לכך שהדיונים יתקיימו בבית המשפט, שהדרך האופטימלית לפעול היא להביא את הממרה להתייצבות בבית המשפט על ידי צו הבאה, ולא לקיים דיון בנוכחותו מחוץ לבית המשפט. בדרך כלל צו ההבאה יוצא מבעוד מועד אך במקרה זה נקבע שבית המשפט רשאי היה להוציא את צו ההבאה גם בבוקר של יום הדיון, במצב בו הממרה לא מופיע בבית המשפט בשעה שנקבעה לדיון וכאשר הוא לא מתכוון להגיע.

מתיק זה ניתן ללמוד על נחישותו וסמכויותיו הנרחבות של בית המשפט בכל הנוגע לאכיפת החלטות וצווים שונים, והבאת עד או נאשם למתן עדות מעל הדוכן. בית המשפט יעשה רבות בכדי לדאוג שהחלטותיו יכובדו, מעמדו ישמר, ופסיקותיו יבוצעו. הכל, מכוח פקודת ביזיון בית המשפט על סעיפיה השונים.

על חשיבות קבלת סיוע משפטי מקצועי ויצירתי בעבירות על-פי פקודת ביזיון בית משפט

פקודת ביזיון בית המשפט על סעיפיה השונים קיימת בכדי לשמור על מעמדו וסמכותו של בית המשפט, כמוסד שלהחלטותיו יש תוקף מחייב וברור. כל ניסיון להתחמק או לעקוף צווים והחלטות של בית המשפט עלול להיתקל בתגובה משפטית נחרצת. אי הגעה למתן עדות, אי נוכחות בדיונים, אי ציות לצווים והחלטות שיפוטיות – כל אלו טומנים בחובם תגובה קשה מצד השופטים. על כן, עליך לדעת כי אי ציות להוראות בית המשפט אינה הדרך להיאבק בהחלטות שייתכן שבעיניך אינן צודקות. יש לפעול למען האמת שלך לא דרך התחמקות, אלא באמצעות גיבוש טיעונים מנצחים והכרת המערכת המשפטית. לכן, בכל תסבוכת משפטית אליה אתה נקלע, ישנה חשיבות מכרעת ליצירת קשר מידי עם [עורך דין פלילי](#) בעל ניסיון מוכח בתחום. עורך הדין יפעל באופן מקצועי תוך ייצוג האינטרסים שלך מול התביעה ומול בית המשפט בצורה המיטבית. כמו כן, במידה והואשמת בביזיון בית המשפט, עורך הדין ידע להוכיח שאין בפעולותיך בכדי לא לכבד את החלטות בית המשפט ויבנה עבורך אסטרטגיה משפטית מנצחת שיש בה כדי להוביל לסיום ההליך המשפטי נגדך על הצד הטוב ביותר.

משרדנו מספק ייעוץ וייצוג משפטי מקצועי ויצירתי לחשודים, נאשמים ונפגעי עבירה מזה תקופה ארוכה ובכך שומר נאמנה על הזכויות והאינטרסים שלהם תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצונם. במידה ואתה זקוק לייעוץ וליווי משפטי מקצועי בנושא, פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או [השאר פרטים](#) ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתייצבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.

{*:fast_contact}